

Mor el filòsof i teòleg Raimon Panikkar

Va treballar intensament per fer realitat el diàleg interreligiós i intercultural

Redacció / Barcelona

El filòsof i teòleg Raimon Panikkar va morir a Tavertet, als 91 anys, el 26 d'agost passat. Era «el pensador català contemporani més reconegut internacionalment», tal com va subratllar el filòsof Josep Maria Terricabras en la *laudatio* que li va dedicar en la investidura com a doctor *honoris causa* per la Universitat de Girona el 28 d'abril del 2008.

Nascut a Barcelona el 3 de novembre del 1918, fill de mare catalana i pare hindú, va ser ordenat prevere el 1946. Va exercir el seu ministeri presbiteral a l'Índia, a Europa i als Estats Units, on a més va desenvolupar la seva vocació de pensador, docent i investigador. El seu pensament al voltant del diàleg interreligiós i intercultural, desplegat en més de cinquanta llibres i més de mil cinc-cents articles, va merèixer la celebració de congressos monogràfics i ha

estat estudiat per una trentena de tesis doctorals i de llicenciatura.

Entre els nombrosos reconeixements que va rebre Raimon Panikkar destaquen el Premi Memorial Joan XXIII per la Pau, la Creu de Sant Jordi, la Medalla d'Or de Barcelona al mèrit cultural, el doctorat *honoris causa* per les universitats de les Illes Balears, Tübingen, Urbino i Girona, el títol de Cavaller de les Arts i les Lletres concedit pel Govern francès i la Medalla de la Presidència de la República Italiana.

Des del 1987, vivia a Tavertet, on col·laborava en tasques parroquials pròpies del seu ministeri presbiteral i des d'on va continuar el seu mestratge com a prevere, teòleg, filòsof i escriptor. En aquest poble de la comarca de l'Osona va impulsar la Fundació Vivàrium Raimon Panikkar, un

Fragmenta Editorial

centre d'estudis interculturals.

El divendres 27 d'agost va tenir lloc a l'església de Tavertet la missa de *corpore insepulto*, per als familiars i amics íntims, presidida per Mons. Romà Casanova, bisbe de Vic. Per la seva banda, el funeral públic es va celebrar el 3 de setembre al monestir de Montserrat.

Tolerància i estimació

Una de les darreres entrevistes que va concedir Raimon Panikkar va ser per a Ràdio Estel. Davant de la pregunta de la periodista Montserrat Esteve sobre quin era el desig essencial de la vida que havia pogut complir, Panikkar no va dubtar: «Ser feliç i estar en pau.» També va manifestar que «sense reflexió no es pot viure una vida digna» i va reconèixer que «jo reso i medito». Va recordar l'herència més important que va rebre dels seus pares: «D'ells vaig aprendre la tolerància i l'estimació.»

Raimon Panikkar va denunciar la pobresa que hi ha al món: «Mentre hi hagi pobres no hi pot haver justícia. És un escàndol col·lectiu; tots en som responsables.» Així mateix, va assegurar que «la pau implica renúncia, però són poques les persones que hi estan disposades, tot i sabent que la renúncia ens farà més feliços». Va revelar que viure a l'Índia «em va portar la felicitat». «A l'Índia—afegia—viví amb menys d'un dòlar al dia, estava perfectament i no em faltava res.»

Segons Panikkar, bàsicament són dues les coses que tenen en comú les persones de les diferents religions que hi ha al món: «L'amor i el compartir.» En l'entrevista també va dir que «la mort és la cosa més natural del món. Hi ha coses que s'han d'acceptar des del començament de la vida. Cal saber aprofitar el temps, no perdre l'oportunitat de fer el bé i estimar el proïsme amb tota l'ànima».

Ignasi Moreta

Director literari de Fragmenta Editorial i professor d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra

Raimon Panikkar, una obra al servei del lector

Quan Fragmenta no tenia nom, ni catàleg, ni autors, quan era un simple projecte que Inês Castel-Branco i jo mateix anàvem treballant i compartint amb persones de la nostra confiança, vam visitar Raimon Panikkar a Tavertet. Era el 4 de maig del 2006. Tot i que ens havíem saludat algun cop, de fet no ens coneixíem.

Vam explicar a Panikkar el nostre projecte: una editorial independent sobre religions, no confessional, en català... D'aquella conversa, i d'intercanvis posteriors, en va sortir un primer llibre de Panikkar per a Fragmenta: *Iniciació als Veda*, una petita joia que aplega —comentats— textos fonamentals de les escriptures vèdiques. Poc temps més tard va començar a prendre forma l'edició de les obres completes, un projecte internacional (es publica en italià i en català, i apareixerà també en altres llengües) on quedarà establert el gran llegat de Panikkar: els seus textos. No és una tasca fàcil. Panikkar va escriure al llarg de setanta anys en sis llengües diferents. Els seus llibres i articles són nombrosos i han estat objecte de múltiples revisions.

Cada vegada que una obra de Panikkar es traduïa a una llengua coneguda per l'autor, aquest en revisava la traducció, incorporant-hi sovint modificacions. Això fa que molts llibres de Panikkar publicats en català o en castellà siguin avui una versió prèvia d'una edició en una altra llengua on Panikkar hi va introduir modificacions. L'obra completa permet recuperar totes aquestes modificacions, ja que en les traduccions es tenen en compte les modificacions d'autor presents en les últimes edicions controlades per Panikkar.

Sempre va ser molt exigent amb els seus editors. L'any passat, a la fira de Frankfurt, un editor francès em deia que només tornaria a publicar un llibre de Panikkar si aquest renunciava explícitament a corregir proves, sabedor de les grans modificacions que sempre hi feia (i que tant fan patir els editors, quan ja tenen el llibre compaginat!). Quan vam editar *Iniciació als Veda*, Panikkar en va revisar les proves a fons i ens va demanar de veure'n segones proves per garantir la qualitat de l'edició del text. També va revisar a fons la contracoberta i la solapa, que són detalls que molts autors no valoren però que resulten essencials per fer conèixer el llibre.

Panikkar tenia cura de la seva obra amb una gran professionalitat. Tenia registrats tots els seus articles amb una numeració pròpia: dues xifres per a l'any, una

barra inclinada i un número d'ordre per a cada article d'aquell any. Per exemple, 01/08 vol dir l'article número 8 dels publicats l'any 2001. Si aquell article ja havia estat publicat en una altra llengua i més tard fou refós en un llibre, aquestes remissions estan clarament indicades en aquests arxius, de manera que consultant 01/08 podem saber quines són les versions prèvies i posteriors d'aquell article en qualsevol llengua. Naturalment, aquest registre ens està sent molt útil a l'hora de publicar les obres completes, que ens obliga a orientar-nos en un mar de textos realment impressionant.

Panikkar no ha arribat a veure la seva obra completa íntegrament publicada (era molt conscient que això no seria possible), però afortunadament sí que va ser a temps de dissenyar-la completament, amb l'ajut inestimable de la seva deixeble Milena Carrara. I val la pena valorar el fet que Panikkar hagués reordenat la seva obra completa temàticament: un volum sobre la mística, un sobre el cristianisme, un sobre l'hinduisme, i un sobre el *buddhisme*, un sobre el pluralisme... D'aquesta manera, l'obra de Panikkar es posa al servei del lector, que pot trobar aplegats per temes tots els escrits del pensador. L'altra opció possible, la cronològica («Panikkar de joventut», «Panikkar de maduresa», «últim Panikkar...»), hauria estat útil sens dubte per als erudits, però molt poc pràctica per als lectors en general. En aquest sentit, cal lloar que Panikkar s'hagi posat al servei dels lectors, sense voler posar els lectors al seu servei.

Acaba d'arribar a les llibreries el tercer volum de l'obra completa de Panikkar, *Pluralisme i interculturalitat*, on s'apleguen textos sobre un dels temes clau de Panikkar: la superació de l'etnocentrisme per mitjà d'un diàleg dialogal que parteix de la constatació que no hi ha ni hi pot haver una única perspectiva humana universal. Al desembre traurem el quart volum, *Intuïció trinitària i cosmoteàndrica*. Aquest quart volum, que ens fa especial il·lusió atès que aplega un dels millors textos panikkarians, «Colligite fragmenta», és el que ens va inspirar a l'hora de buscar el nom de la nostra editorial. I, al gener, la versió castellana d'*Iniciació a los Veda* encapçalarà Fragmentos, la primera col·lecció de Fragmenta en llengua castellana. Desapareix l'home. Ens en queden els textos. Que el nostre homenatge sigui deixar-nos fecundar per una obra honesta que sempre es va posar al servei del diàleg a la recerca de la veritat.

Serveis d'higiene... Greenservice

- Desinsectació • Desratització
- Desinfecció • Control d'aus urbanes • Tractament de fustes

Greenservice us ofereix experiència avalada per la feina feta pel nostre equip tècnic, i us garanteix eficàcia i absoluta seguretat en els resultats.

GREENSERVICE

c/ Ramón Turró, 47 - 08005 Barcelona
Tel. 934 855 399 - Fax 933 090 890
Mòbil: 691 314 063 - 616 960 952
Greenservice@greenservice-ambiental.com
Visiteu-nos a:
www.greenservice-ambiental.com